

Štjerc" izhaja vsaki petek datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razumno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost pošte. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števil. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 26.

V Ptuj v nedeljo dne 25. junija 1911.

XII. letnik.

Ožje volitve.

Dne 20. junija so se izvršile ožje volitve, o katerih naj le nakratko poročamo:

1. Štajersko.

Na spodnjem Štajerskem bila je le v ptujsko-ormožkem okraju ožja volitev med dosedanjim poslancem dr. M. Plojem in farovškim kandidatom Brenčičem. Naša stranka se te ožje volitve ni udeležila. Za politično ničlo Brenčiča nismo mogli glasovati in dr. Ploj je vsled njegove narodne hujskarije v naših vrstah sleherni vpliv zgubil. Zato se je naša stranka vzdržala glasovanja. Pri ožji volitvi sami je dr. Ploj propadel in vsled velikanske duhovniške agitacije ter tudi vsled nespoštivosti Plojevih agitatorjev je bil spuheljski Brenčič izvoljen. Ploj je dobil 3560, Brenčič pa 5135 glasov. Na spodnjem Štajerskem imamo zdaj same prvaške-klerikalne poslance. Žalostna nam majka!

2. Koroška.

Koroški napredni kmetje pa so pri ožjih volitvah na celi črti zmagali. V celovski volitvi bil je izvoljen naš kandidat Lutschowig, ki je dobil 2958 glasov, medtem ko je ostal socialist Lukaz (za katerega so tudi slov. klerikalci glasovali) z 2233 glasovi v manjšini. V 4. okraju zopet je zmagal naš kandidat Nagel, ki je dobil 2493 glasov; soc. demokrat Eich je dobil le 2182 glasov. Zmaga na Koroškem je torej velika!

Po volitvah.

Volilni boj je torej dokončan in marsikdo se pri teh besedah zadovoljno oddahne. Kajti čisto letošnji volilni boj je stal v znamenju tako hudega nasilja in tako brezobzirne agitacije, da so proti njemu ogrske volitve pravcata sgrača. Posamezne slučaje tega nasilja bomo na drugem mestu popisovali. Ali v splošnem lahko trdimo, da se je to pot na spodnjem Štajerskem in na Koroškem pravico in prostost ob tla teptalo in da se je z ljudstvom tako postopalo, kakor se postopa s sužnji. Pri temu niti dosti na pravočasopisje ne mislimo. To časopisje ni nikdar na bogve kako visoki stopinji stalo in v volilnem času je vedno pljuvalo na dostojnost in na resničnost. Lignorijska „morala“ je vladala v klerikalnem in v liberalnem časopisju. Niti poljubi se nam ne, da bi le najdebelejše listi tega prvaškega časopisja popravljali. Tudi navadno osebno agitacijo naših nasprotnikov omenimo le mimogrede. Stara pesem je, da se je naše „štajercijanske“ kandidate zopet sevala na „nemčurje“ in „brezverce“, za „protestante“ in „jude“, za roparje in divjake. Stara prvaška navada je, da se je našim kandidatom kradlo politično in osebno čast. Iz duhovniških ust kakor iz ust prvaških lajkov se je v tem oziru naravnost zločinsko postopalo in se bodejo posamezni slučaji tudi sodnijsko zasledovalo. Hujše pa je, da se je zadeve, ki se spadata v politiko, izrabljalo v volilne na-

mene. Tako so Plojaši v nasprotju z raznimi izjavami dr. Ploja samega šuntali na dravskem polju s „kanalom“, o kateri zadevi dotični plačani agitatorji sploh ničesar ne razumejo. Na ta način se je del volilcev razburjalo do skrajnosti, tako da so podivjani fantalini celo shode razbijali. Tudi v Savinjski dolini je bila narodnjaška „politika“ tako neumno-nasilna. S pretepi in s prelivanjem krvi si še nobena politična stranka ni pridobila vpliva. In nasilje rodi protinasilje. Sicer pa je seveda samoumevno, da je znala tudi v teh volitvah klerikalna stranka vse izrabljati. Škofovo pastirsko pismo postalo je v rokah prvaških duhovnikov agitačno sredstvo. Prižnice so bile oder za najplitvejšo politično psovke. Procesije se je delalo edino iz tega namena, da jim je sledilo politično zborovanje. Ženske in otroke, vse so črni gospodje pošiljali v vojsko proti naprednim kandidatom. Vrag in pekël, svetniki in mučeniki, vera in narodnost, vse je moralo služiti politični borbi stranke mariborskega agitatorja dr. Korošca. In človek se le čudi, da vsled tega divjanja tisočero volilcev ne izstopi naravnost iz katoliške cerkve. Ako duhovniki sami sveto cerkev ponižujejo za pohlevno dekloracijo politične nadutosti, potem pač res ni čuda, da „vera peša“.

Pri takih razmerah so morali klerikalci na spodnjem Štajerskem seveda „zmagati“. Kdor pozna naturo in dušo našega ljudstva, ta bode to gotovo lahko razumel. Klerikalci so zmagali, — ali to je zmaga nasilja, verske zlorabe, zmaga pesti in laži. In naj praznujejo to zmago še tako veselo, naj strajajo klerikalni možnarji še tako glasno, resnice ne morejo zatajiti, da je to „zmaga“ neizobraženosti in slepe pokornosti.

Za „narodno stranko“ je stvar seveda precej žalostna. Govori se, da je zdaj ta stranka popolnoma na cedilu in da bode celo „Narodni list“ ponehal izhajati. Pred štirimi leti spravila je „narodna stranka“ kar dva poslance v državni zbor; letos niti enega, ja celo od nje podpirani dr. Ploj je padel. In klerikalna „zmaga“ v Savinjski dolini čez Rožbleka je za narodnjake pravcati „mene tekël“. Te volitve so „narodno stranko“ izbrisale in pomedle iz pozorišča. Gotovo je, da se bodejo zopet liberalne struje pojavljati priče; ali v splošnem je papirnata „narodna stranka“ s svojo politično nezrelostjo diskreditirala napredno miselna Spodnjem Štajerskem. In klerikalci so nad tem liberalizmom lahko zmagali; izrabljali so edino njegove napake in nerodnosti.

Sicer pa posebnega veselja klerikalci ne morejo imeti nad svojimi uspehi. Kjerkoli so se klerikalci merili z nami, tam so nazadovali. To velja zlasti za 24. in 25. volilni okraj. V 24. okraju je klerikalni Rožkar odl. 1907 izgubil več kot 1400 glasov. To pač ni več slučaj, marveč dokaz nevdržljivega nazadovanja. Medtem ko je naš Girstmayr brez denarnih sredstev in agitatorjev, torej z najmanjšo agitacijo, 400 novih glasov pridobil, izgubil je Rožkar vkljub

nasilju klerikalcev, vkljub izrabljanju prižnice in spovednice, vkljub temu da so neumni narodnjakarji pohlevno z njim capljali, okoli 1500 glasov. Taka „zmaga“ je pač resno svarilo in jasni opomin. Tudi Pišek je v 25. volilnem okraju jako veliko glasov izgubil, čeprav so mu socialisti s svojo navno števno kandidaturo le koristili. Za Piška so se klerikalci letos posebno hudo napačili. Tudi „narodna stranka“ jim je storila ljubav, da ni postavila lastnega kandidata v tem okraju in je raje liberalni dr. Gorišek naše shode razbijal. Ali vkljub temu je Pišek nazadoval. Kaj neki si mislijo klerikalni kolovodje o temu pojavu? Pišek je sicer izvoljen, ali za Piška se pač ne gre, stranka klerikalcev pa grè rakovo pot...

Kar se „štajercëve“ stranke tiče, pač nikdo ne more reči, da je slabo nastopala. Res je sicer, da nismo nobenega naših kandidatov v državni zbor spravili. Ali dobili smo v treh volilnih okrajih z najmanjšo agitacijo mnogo čez 5000 glasov. V treh volilnih okrajih smo torej toliko glasov dobili, kakor pred štirimi leti na celem spodnjem Štajerskem sploh. In mi nismo imeli ne zagriženih učiteljev prvaške sorte, ne političnih kaplanov, ne plačanih agitatorjev in ne — prižnic. Iz tega stališča pogledano, smo gotovo „štajercëve“ pristaši razmeroma lepi uspeh dosegli. K temu pride še dejstvo, da smo tudi pri volitvah na Koroškem sodelovali in da so tam naši kandidati izvrstne uspehe dosegli.

Pomirimo se zdaj, cenjeni čitatelji! Volitve so minule in z njim mora miniti tudi sleherni sovraštvost. Nekaj si je treba zapomniti, kadar nam stiska jeza pest: kakoršni so volilci, tak je njih poslanec. Mi pa ne mislimo, da je s končanimi volitvami vse končano. Nasprotno: iz novega moramo začeti, — rok ne smemo križem držati, sleherni priliko treba je porabiti v svrhu agitacije. Prišel bode čas, ki nas zopet na volišče pokliče in prišel bode čas, ko zmagamo mi!

Politični pregled.

O državnozbornih volitvah po celi državi prinesli bomo prihodnjic natanko poročilo. Za danes bodi povedano, da so nemški naprednjaki na celi črti zmagali in so danes najmočnejša stranka. Nemški klerikalci pa so grozovito poraženi; vsi njih voditelji so padli.

Krvave volitve. V občini Drobceyz na Gališkem prišlo je ob priliki državnozbornih volitev do krvavih dogodkov. Ljudstvo je napadlo oficir streljati. Učinek je bil grozovit: 18 oseb je bilo takoj mrtvih, več kot 20 pa težko ranjenih. Tudi od ranjenih jih je že mnogo umrlo. Dozlej se poroča, da je 24 oseb mrtvih. Uvedla se je takoj najostrejša preiskava. Razburjenje nad tem krvavim dogodkom je seveda velikansko.

Politični uboj. V Radlovu na Poljskem so zaprli dva kmeta, ki sta nekega tretjega kmeta ubila, ker ta ni kotel njih poslanca voliti.

Škofi na delu. Kranjski knezoškof dr. Jeglič in lavantinski knezoškof dr. Napotnik pričela sta proti gotovim politikujočim duhovnikom prav oistro nastopati. Več duhovnikov je že suspenziranih. Upamo, da ne bodoje te odredbe le liberalne, marveč tudi klerikalne politične farje zadele!

Dalmatinske volitve. Na otoku Lesina prišlo je pri volitvah do pretefov. Pri temu je bil Hrvat Grivanelli smrtonovarno zaboden. V Ortumu pri Zadru ustrelil je neki kmet na predstojnika občine ter ga težko ranil. Tudi iz drugih krajev se poroča o nasilnostih.

Motena procesija. Pri procesiji na Telovo v italijanskem mestu Fabriano so protiklerikalni izredniki vzeli cerkvene zastave in jih na drobne kosce raztrgali. Škofa z Najsvetejšim in duhovnike so po tleh zmetali. Vojaki so prišli na pomoč in so ga spremili v cerkev. V najbolj črnih državah so tudi izgredi najgrši. Take grde nasilnosti obsoja pač vsakdo!

Albanska ustaja je končana. Albanci so se večinoma udali.

Dopisi.

Cirkovce na dravskem polju. Volilni boj je nehal. Po vsakem velikem požaru imajo ljudje veliko za govoriti, obsojajo to in ono. Ravno tako imajo zadosti za govoriti sedaj po volitvah, tak je bilo, tako je ta gospod govoril, spet drugi je temu nasprotoval in vse to nič ne velja, tako je in mora biti, kakor naš kaplan povejo. Res nekaj čudnega se nam je zdelo: dve leti to je od zadnjih državnozbornih volitev ni bilo videti našega g. kaplana Melhijora Sorko po fari hoditi razun berje (te ne pozabi!), ali sedaj v volilni borbi so imeli naš kaplan veliko skrbi, veliko potov in težav; zares so se nam že smilili. Kamor si prišel, tam si videl našega kaplana ali kakor pri nas splošno govorijo „političnega agenta“ hoditi od hiše do hiše, od vasi do vasi, ja še koče mu niso bile preslabe, kakor so se sami izrazili: ja tudi k vam tim malim moram priti! Še ni zadostovalo samo po dnevi, še po noči so hodili okoli po krčmah, popijavali in agitirali, ponoči po 11. uri so Brenčičeve plakate po Cirkovcih na hiše in plote popali itd. Od samih skrbi za volitev sta z župnikom predzadnje nedeljo šolsko mašo vsaki na drugi dan oznanila, da potem niso učitelji in učenci vedeli, na kateri dan bi šli k maši. A saj to ni kaj čudnega, saj že naš kaplan

in župnik eden in pol leta besede ne govorita med seboj, samo pišeta eden drugemu in v zagrebu imata pošto. Tudi ne stanujejo naš kaplan v farovžu, ampak pri enem kmetu, ki ima fejest deklice. Kakor se splošno po fari govori, je ta vročekrvni kaplan neko noč pri zaprtih durih eno teh deklin menda za Brenčiča učil agitirati, ali kaj sta delala, o! tega še govorimo na drugem mestu. Na dan sv. firme so se župnik odpeljali na Poljskavo; dobro, si je mislil kaplan, le spet hajd na agitacijo. In ta čas ko je kaplan tam po krčmah popival in ljudi hujskal, je prišel z vozom eden posestnik po duhovnika za spoved za nevarno bolanega človeka; seveda danes nima kaplan časa. bode že bolnik potrpel, in še tisto noč je dotični umrl brez sv. spovedi na odgovornost tega hujskača. Kaj porečejo k temu č. g. knezoškof Napotnik? Ljudje so razburjeni ter očitno govorijo: proč s tem kaplanom! Ali je to mašnik, Kristnov namestnik? Ni zadosti da po naši fari hujska, še v druge župnije hodi agitirat ta agent. Že celo v družinske razmere se že ti duhovni vtičejo ter hujskajo žene in dekleta proti možem in starišem ter jim pravijo: tudi vi imate pravico za volitvo govoriti! Vi le pustite ženske pri miru, one naj imajo pri kikh pravico, pa ne pri volitvah. Stari ljudje z glavami majejo in pravijo: kam bo to prišlo; spovednico in kancel, sv. mesto je slabše kakor šnops-apoteka! Naši duhovniki so predzadnje nedeljo kar 5 shodov imeli, prvi pri sv. maši namesto pridige, drugi po prvi sv. maši, kaplan v gostilni treje pri drugi maši, četrti po sv. maši spet kaplan v gostilni, kjer si je ta predržež upal spregovoriti besede, da treba vun vreči tega posestnika, ki mu je v obraz povedal, da kaplanu slihi cerkev za govoriti, pa ne v gostilni, in peti shod pri nauku. O ti srečni Brenčič, ta se bo z Elijetam v ognjenem vozu brez konjev v nebesa peljal, samo da ne bi kje doli padel, kakor je padel v Cirkovcih iz kovanja na dan volitve. Sedaj si je naš kaplan za Brenčiča pridobil velike zasluge baje dobi medaljo iz ledra, frišne svinjske kože zadnjega dela. Opazovalec.

Reka. Oštrica g. Lebe po domače Holzer je neznansko agitirala za Pišekovo stranko in pri tej priliki žaljivo in zaničljivo govorila čez Štajercijance. Pohorci, zapomnite si to dobro! Mi pa svetujemo tej mali a vročekrvni ženki, naj pusti politiko, Štajercijance in Nemce pri miru, naj se raje briga bolj za kuhljo in za svojo ljubo malo deco, pa bo bolje in pametneje.

Prevroča kri ni dobro za ženske. Neka oštrica pa je zaničljivo o gosp. kandidatu sniku govorila ter mu očitala, da ni bil drugega kot en revni „Burgžandarm“. Mi v da „Burgžandarm“ kot cesarska straža ni kaj smešnega ali sramotnega, seveda vsi tudi ne more biti — grofovega rodu. Koliko budi pametneje, ko bi ženske včasih jeziki zobi stisnile!

Gornje Hoče. G. Visočnik po domače iz Pohorja je na dan volitve v čast in slavo v ljenega Piškega streljal ter 15 šusov sprožil. Je imel ta možek, a željni smo vedeti, ali celo leto samega veselja naprej streljal? B vidli, bomo vidli!

Slivnica. Na binkoštno nedeljo je imel kandidat g. L. Kresnik tukaj volilni shod, terega se je udeležila ogromna množica Štajercijancev. S črno armado sta pribruhnla dva Leskovar in pisar Kemperle iz Maribora, sta si hotela nekaj jezika brusiti, so jih in čete Štajercijanci hipoma postavili na čelo. Črez to je bil žnidarček Pungartnik tako kačen, da je slekel hlače, stopil na okno in jega stanovanja, in nago svoje zadnje strmečim otrokom, dekletam, ženam in Štajercijancem črez okno kazal. Kaj pa porečeš k tebi ljubi „Štajer?“ Nič — jeli? Mi tudi ne, mogoče, da mu sodnija en flajšterček prika njegovo prevročo — kožo. Gotovo ga njegovi prijatelji, kaplan Baznik, Rojkotter, oštr Gsellmann itd. sedaj kot narodnega junoslovi. Živijo!

Hoče. Bil je tudi pri nas naš ljubljani cenjeni kandidat g. Kresnik na volilnem shodu, katerega so se udeležili vrli Štajercijanci v množnem številu, da so črno stranko menili tebi nič zbrčni ven. Zanimiv je pri tem še posebno en slučaj. Ko so Kresnika hoteli kričati in mu govorjenje preprečiti, je eden črnih pobalinov zakričal: „Zivio Srbija!“ klerikalnih listih se ti farizeji kaj radi fari in hlinijo kot zvesti državljani in Avstrijci. Kaj pa je ta vsklík pomenil? Če ti gre malo slabo, ajd doli med tvoje brate, med pred Srbe. Ali veste kam sliši ta izklie? Čemu o tem nobeden nič ne zine po črnih camp Junaki, vse poštenosti vredni! Čast vam in vaš odkritosrčni ljubezni do matere Avstrije! Da, in srce je pač res pri vas nasprotna stvar je to morda tudi laž?

Hoče. Raje bi bili mirni in tibi, a lopo Hočah tega nimajo radi; dregajo in brcajo iz gol kristjanske ljubezni, no ljubezen pa bezen vzbuja, zatorej pa — ajd, tudi mi samo kaplan Baznik in njegove čete. V številki „Slov. gosp.“ je znani hoški rep napadel tukajšnje učiteljstvo. Sprva se je gospoda nadučitelja ter mu predbacival, le po hočkih Slovincih (!) dosegel tukajšnje učiteljsko mesto. Bod' na gmah, ti sirovi črnim škricom! Dobil je to mesto po zaslugi pa ne po milosti tvoje — bande. Smo pa itak opetovano povdarjali, da ima g. nadučitelj, kateri službuje tukaj že 21 let, za občinstva 1000 več zaslug, kakor jih bo spodarjev — šribarček si jih nabral v 500. Jeli, škricem ti blagodašni in mlečozobni, v tvoj rog trobil, potem bi bil dobil svoje mesto po milosti — no ja, vsaj veš, kateri. Bolje se radi tega ne pričkamo nadalje — a le še omenimo: Našega g. nadučitelja smo in ljubili v Hočah že takrat, ko so „Gospodjevem“ škricu mamica še smrkelj brisala nosa. — Potem se pa loti ta nova hoška dušica našega g. učitelja, ter mu pripomni pometa smeti pred svojim pragom. No, v kovi gostilni in mesnici te blage kristjanske šice vsako nedeljo govore, da naš g. učitelj devetkainšestkrat prekleti Štajercijance, nič drugega, kakor trumo otrok. To in podobno mu predbacivajo. Siroveži! Če ima pr beti sedmero otrok, ženo in bolno taščo, v teku dvajsetih let imel Bog ve koliko otrok v svojej obitelji, če je moral tri svojih letnih bratov spraviti na svoje stroške do pododeval žal Bog vinarja ni, ali je morda da bi imel polne kadi cekinov? Torej g. gmotno stisko in pa — otroke mu očakaj puble, sirove duše! Sram vas bodi in pride oče v takih razmerah v stiske in delo je popolnoma razumevno in vsmiljenja

Največji most na obdke sveta.

Amerikanci zgradili so zdaj največji obokni most sveta čez East-River pri Novem Yorku. Naša slika kaže to velikansko stavbo od dveh strani. Štiri leta so ta most gradili. V velikanskem oboku prepreži most reko. To je tudi obenem najtežji železniški most; njegova teža znaša 80.000 ton. Skupna dolgost mostu znaša 5 kilometrov. Troške se je proračunalo najprve na 48 milijonov markov, znašali bodoje pa brzkone veliko več.

Die
größte
Bogenbrücke
der Welt.

Die neue
Hudson-Riverbrücke
bei New-York.

XXXXXXXXXXXX

Zahtevajte
povsod
„Štajerca“.

XXXXXXXXXXXX